EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 30.9.2024.
COM(2024) 424 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o provedbi instrumenta za kreditiranje u javnom sektoru u okviru mehanizma za pravednu tranziciju u 2024., kako je navedeno u članku 16. Uredbe (EU) 2021/1229

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o provedbi instrumenta za kreditiranje u javnom sektoru u okviru mehanizma za pravednu tranziciju u 2024., kako je navedeno u članku 16. Uredbe (EU) 2021/1229

1. UVOD

Komisija je u siječnju 2020. najavila mehanizam za pravednu tranziciju u okviru Plana ulaganja za europski zeleni plan[1] kako bi osigurala da u tranziciji na klimatski neutralno gospodarstvo nitko i nijedna regija ne budu zapostavljeni. Mehanizam za pravednu tranziciju sastoji se od tri stupa: prvi je stup Fond za pravednu tranziciju, drugi je poseban program za pravednu tranziciju u okviru programa InvestEU, a treći je instrument za kreditiranje u javnom sektoru (Instrument; IKJS)[2].

Ovo godišnje izvješće odnosi se na treći stup i u njemu se navode informacije o dosadašnjem napretku u provedbi Instrumenta. Riječ je o kumulativnom izvješću od početka provedbe Instrumenta do 30. srpnja 2024. Preostali dio 2024. bit će obuhvaćen sljedećim izvješćem u skladu s obvezama izvješćivanja o IKJS-u (vidjeti pojedinosti u odjeljku 1.2.).

1.1. Pravni i proračunski okvir instrumenta za kreditiranje u javnom sektoru u okviru mehanizma za pravednu tranziciju

Opći je cilj Instrumenta odgovoriti na ozbiljne socijalne, gospodarske i okolišne izazove koji proizlaze iz tranzicije prema klimatski neutralnom gospodarstvu[3], u korist područja Unije utvrđenih u teritorijalnim planovima za pravednu tranziciju[4].

Specifični je cilj Instrumenta potaknuti ulaganja javnog sektora kojima se ispunjavaju razvojne potrebe područja opisanih u teritorijalnim planovima za pravednu tranziciju. To se postiže olakšavanjem financiranja projekata koji ne ostvaruju dostatne tokove prihoda za pokrivanje svojih troškova ulaganja kako bi se izbjeglo istiskivanje potencijalne potpore i potencijalnih ulaganja iz alternativnih izvora. Potpora je na raspolaganju za širok spektar ulaganja[5].

Uredbom o IKJS-u predviđena su ukupna maksimalna sredstva u iznosu od 1,525 milijardi EUR potpore Unije za komponentu bespovratnih sredstava Instrumenta (uključujući tehničku i savjetodavnu potporu). Europski parlament je u veljači 2024. na temelju Komisijina prijedloga iz lipnja 2023. odobrio reviziju gornjih granica rashoda u višegodišnjem financijskom okviru (VFO) u sredini programskog razdoblja, a Vijeće je jednoglasno prihvatilo. Postignuti dogovor o reviziji VFO-a u sredini razdoblja pokazuje koliko je važno da se proračunu EU-a osiguraju potrebna sredstva za nastavak ostvarivanja prioriteta za Europu i za naše partnere, što je istaknuto u ključnim sektorskim prijedlozima. U tom je kontekstu donesena odluka o preraspodjeli ukupno 1,1 milijarde EUR iz komponenti izravnog i neizravnog upravljanja fondova ZPP-a i kohezijske politike. Zbog toga je proračun IKJS-a smanjen za 150 milijuna EUR. Nakon tih preraspodjela maksimalna sredstva na raspolaganju za IKJS iznose 1,375 milijardi EUR.

---

1 Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Plan ulaganja za održivu Europu – Plan ulaganja za europski zeleni plan – COM(2020) 21 final, 14.1.2020.

2 Uredba (EU) 2021/1229 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. srpnja 2021. o instrumentu za kreditiranje u javnom sektoru u okviru mehanizma za pravednu tranziciju (SL L 274, 30.7.2021.).

3 Uredba (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. lipnja 2021. o uspostavi okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni uredaba (EZ) br. 401/2009 i (EU) 2018/1999 („Europski zakon o klimi”) (SL L 243, 9.7.2021.).

4 Kako je utvrđeno u članku 11. Uredbe (EU) 2021/1056 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o uspostavi Fonda za pravednu tranziciju (SL L 231, 30.6.2021.).

5 Vidjeti uvodnu izjavu 6. Uredbe (EU) 2021/1229.

U okviru Instrumenta zajmovi koje odobrava Europska investicijska banka kao partner u financiranju kombiniraju se s bespovratnim sredstvima Unije radi pružanja potpore projektima koje podnose subjekti javnog sektora. Europska investicijska banka (EIB) osigurat će oko 6 – 8 milijardi EUR za komponentu zajma Instrumenta.

Osim s EIB-om, Komisija na provedbi Instrumenta blisko surađuje s Izvršnom agencijom za klimu, infrastrukturu i okoliš (CINEA). CINEA je nadležna za proračunske, pravne, financijske i operativne aspekte korištenja bespovratnih sredstava, dok je Komisija i dalje u potpunosti nadležna za sve aspekte povezane s politikama.

1.2. Opseg izvješća o provedbi za 2024.

U skladu s člankom 16. stavkom 3. Uredbe o IKJS-u, „Komisija do 31. listopada svake kalendarske godine, počevši od 2022., izdaje izvješće o provedbi Instrumenta. U okviru tog izvješća pružaju se informacije o razini provedbe Instrumenta u odnosu na njegove ciljeve, uvjete i pokazatelje uspješnosti".

Prethodna izvješća objavljena su 7. veljače 2023. i 21. studenog 2023.

Ovo izvješće sadržava informacije o i. rezultatima prvog poziva na podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a za šest rokova za podnošenje, uključujući prijedloge potencijalnih projekata, ii. tehničkoj pomoći, iii. komunikaciji, iv. ostvarenom napretku, uključujući izazove i prednosti Instrumenta, i v. sljedećim koracima.

2. PROVEDBA INSTRUMENTA

2.1. Rezultati prvog poziva na podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a nakon šest rokova za podnošenje prijedloga

Od prethodnog izvješća o provedbi IKJS-a prošla su tri roka za podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a. Za ta tri roka podneseno je 29 prijedloga, od kojih je odbor za evaluaciju za financiranje odabrao njih 13. Postupak odobrenja zajmova za neke od njih još je u tijeku[6] (vidjeti tablicu 1). Prema dostavljenim informacijama, procijenjeni iznos podnesenih zahtjeva za bespovratna sredstva Komisije je 123 milijuna EUR, a zajmova EIB-a 732 milijuna EUR[7]. Komisija je za financiranje odabrala dva francuska prijedloga i stavila ih na rezervni popis zbog nedostatka preostalih sredstava za dodjelu iz nacionalnog proračuna Francuske. Rezervni popis bit će važeći do kraja prvog poziva na podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a (kraj prosinca 2025.), kada će se osigurati preostala financijska sredstva bez prethodno dodijeljenih nacionalnih udjela. Kako bi se poboljšala učinkovitost, poziv na podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a izmijenjen je 1. veljače 2024. kako bi se pojasnilo da se prijave projekata koje podnesu države članice za koje je nacionalna omotnica iscrpljena neće smatrati prihvatljivima[8]. Osim toga, 10 prijedloga bilo je nedopušteno jer su bili nepotpuni, a jedan prijedlog (Francuska) nije bio prihvatljiv jer je nacionalna omotnica u okviru koje je podnesen već bila iskorištena (prijedlog je podnesen nakon prethodno navedene izmjene poziva na podnošenje prijedloga). Nadalje, dva prijedloga (Francuska, Irska) nisu odabrana za financiranje jer nisu ispunila kriterije za dodjelu, a jedan je prijedlog, koji je odabran za financiranje (Češka), nositelj projekta povukao zbog drugih izvora financiranja na raspolaganju.

---

6 Podnositelji zahtjeva zasebno podnose zahtjev EIB-u / financijskom posredniku za zajam; stoga se postupak podnošenja zahtjeva za zajam odvija usporedno sa zahtjevom za bespovratna sredstva. Potpisivanje sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava ovisi o odobrenju zajma. Više pojedinosti dostupno je u dokumentu o pozivu na podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a: call-fiche_jtm-2022-2025-pslf_en.pdf (europa.eu).

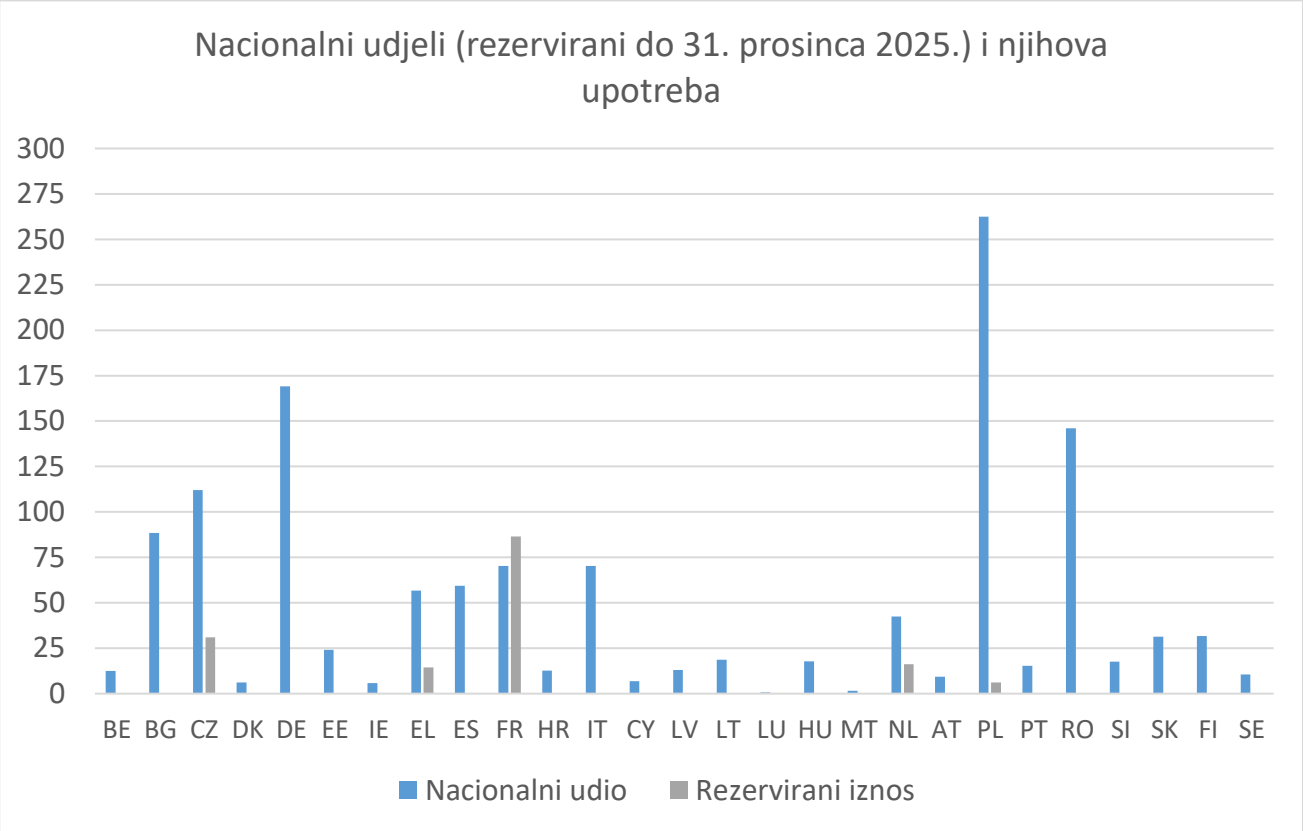
7 Iznos ne uključuje prijedloge uvrštene na rezervni popis.

8 Vidjeti pojedinosti u pozivu na podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a: call-fiche_jtm-2022-2025-pslf_en.pdf (europa.eu).

Od objave prvog poziva na podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a 19. srpnja 2022. podneseno je ukupno 37 prijedloga, od kojih je odbor za evaluaciju 15 odabrao za financiranje (odobrenje zajma za neke od njih još je u tijeku), a potpisana su četiri sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava u okviru IKJS-a (vidjeti više pojedinosti u odjeljku 2.2.). Prema informacijama dostavljenima u podnesenim zahtjevima, procijenjeni iznos bespovratnih sredstava Komisije je 148 milijuna EUR, a zajmova EIB-a 863 milijuna EUR[9].

Nakon isteka rokova za podnošenje, neke nacionalne omotnice iskorištene su u cijelosti (Francuska) ili gotovo u cijelosti (Švedska).

Slika 1 Nacionalni udjeli (rezervirani do 31. prosinca 2025.) i njihova upotreba s obzirom na bespovratna sredstva koja su se dodijelila ili su predmet ocjene[10]

Tablica 1. Sažetak evaluacija prijedloga zaprimljenih u sklopu poziva na podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a.

	Broj podnesenih prijedloga	**Broj prikladnih i prihvatljivih prijedloga**	**Broj prijedloga koje je Komisija odabrala za financiranje**	**Broj prijedloga za koje je osiguran zajam EIB-a ili njegovih posrednika**	**Napomene**
Rok za podnošenje 19. listopada 2022.	3	1 (CZ)	1 (CZ)	0	Podnositelj zahtjeva povukao je zahtjev Češke i ponovno ga podnio

[9] Iznos ne uključuje prijedloge uvrštene na rezervni popis.

[10] Nacionalna dodijeljena sredstva predstavljaju vrijednosti nakon revizije VFO-a za razdoblje 2021. – 2027.

					20. rujna 2023. (4. rok za podnošenje zahtjeva)
Rok za podnošenje 19. siječnja 2023.	1	0	0	0	–
Rok za podnošenje 19. travnja 2023.	4	3 (EL, NL, SE)	2 (EL, SE)	2 (EL, SE)	Sporazumi o dodjeli bespovratnih sredstava potpisani su za prijedloge iz Grčke i Švedske. Provedba projekata je u tijeku. Prijedlog Nizozemske nije ispunio dva kriterija za dodjelu, ali je ponovno podnesen 20. rujna 2023. (četvrti rok za podnošenje).
Rok za podnošenje 20. rujna 2023.	15	5 (CZ, FR, NL)	5 (CZ, FR, NL)	1 (FR)	Komisija je za financiranje odabrala prijedlog Češke, dva prijedloga Francuske i prijedlog Nizozemske. EIB provodi svoju evaluaciju. Sporazum o dodjeli bespovratnih sredstava potpisan je za jedan prijedlog Francuske i provedba projekta je u tijeku.
Rok za podnošenje 19. siječnja 2024.	6	6 (CZ, FR, PL)	5 (CZ, FR, PL)	1 (CZ, PL)	Komisija je za financiranje odabrala dva prijedloga Češke. Jedan prijedlog Češke je povukaonositelj projekta zbog drugih izvora financiranja na raspolaganju. Za drugi je projekt u tijeku postupak potpisivanja zajma s financijskim posrednikom EIB-a. Komisija je za financiranje odabrala jedan prijedlog Poljske, a zajam je potpisan s EIB-om. CINEA priprema sporazum o dodjeli bespovratnih sredstava. Komisija je za financiranje odabrala dva prijedloga Francuske i stavila ih na rezervni popis jer iz nacionalnog proračuna Francuskenije bilo preostalih sredstava za dodjelu.

					Jedan prijedlog Francuske nije ispunio dva kriterija za dodjelu.
Rok za podnošenje 17. travnja 2024.	8	7 (CZ, IE)	6 (CZ)	1 (CZ)	Komisija je za financiranje odabrala pet prijedloga Češke, a u tijeku je postupak potpisivanja zajma s financijskim posrednikom EIB-a. Komisija je za financiranje odabrala jedan prijedlog Češke, a zajam je potpisan s EIB-om. CINEA priprema sporazum o dodjeli bespovratnih sredstava. Prijedlog iz Irske nije ispunio jedan kriterij za dodjelu.

Prijedlozi projekata koje je odbor za evaluaciju IKJS-a dosad odabrao za financiranje obuhvaćaju sektore kao što su energetska učinkovitost, kultura, socijalno stanovanje, infrastruktura javnog zdravstva i infrastruktura za održivu mobilnost, centralizirano grijanje i hlađenje te urbana obnova i regeneracija. Kad je riječ o vrsti zatražene potpore, tri su prijedloga projekta okvirni zajmovi, pet su samostalni projekti, a za dva je zatraženo posredničko kreditiranje.

Tablica 2. Prijedlozi projekata odabrani za financiranje bespovratnim sredstvima

	Rok za podnošenje	**Regija/područje**	**Naziv prijedloga projekta**	**Sektor**	**Iznos zatraženih bespovratnih sredstava (EUR)**	**Iznos zatraženog zajma (EUR)**
FR	20. rujna 2023.	Région Provence-Alpes-Côte d'Azur, Marseille	*Proširenje tramvajske linije u južnom sjevernom Marseilleu, faza 1*	Održiva mobilnost	15 000 000	100 000 000
FR	20. rujna 2023.	Hauts de France (Nord Pas de Calais), Lille	*Zelena mobilnost u MEL*	Održiva mobilnost	31 500 000	210 000 000
NL	20. rujna 2023.	Zuid-Limburg, Mijnwater	*Mijnwater – Glavni plan za proširenje, faza 1*	Održivo centralizirano grijanje i hlađenje	13 500 000	90 000 000

CZ	19. siječnja 2024.	Regija Usti, Usti nad Labem	*Javni prijevoz u gradu Usti nad Labem*	Održiva mobilnost, energetska učinkovitost	430 612	1 722 449
PL	19. siječnja 2024.	Śleska, Dabrowa Gornicza	*Održivi razvoj u gradu Dabrowa Gornicza*	Energetska učinkovitost, održiva mobilnost	2 784 793	11 139 173
CZ	17. travnja 2024.	Regija Usti, Decin	*Ugovor o energetskom učinku za Decin*	Energetska učinkovitost, održivo upravljanje vodama	391 843	1 567 370
CZ	17. travnja 2024.	Regija Usti, Decin	*Obnova povijesnog dijela općine Podmokly – faza D*	Urbana regeneracija, održiva mobilnost, održivi turizam	581 624	2 326 498
CZ	17. travnja 2024.	Regija Usti, Litvinov	*Izgradnja novog zatvorenog bazena u području za odmor i razonodu Koldům u gradu Litvínov*	Socijalna infrastruktura	1 975 894	7 903 576
CZ	17. travnja 2024.	Regija Usti, Usti nad Labem	*Modernizacija odabranih dijelova željezničke infrastrukture u regiji Ústí nad Labem*	Održiva mobilnost	2 348 773	9 395 092
CZ	17. travnja 2024.	Regija Usti, Postoloprty	*Trg mira Postoloprty*	Održivi turizam, urbana regeneracija	535 714	2 142 857
CZ	17. travnja 2024.	Moravska-Śleska, Ostrava	*Studentski dom – Sveučilište u Ostravi – povećanje kvalitete i proširenje kapaciteta pristupačnog studentskog smještaja*	Obrazovanje, socijalna infrastruktura	3 007 428	12 029 713

2.2. Prvi projekti financirani iz IKJS-a

Tablica 3. Prikaz projekata s potpisanim sporazumima o dodjeli bespovratnih sredstava u okviru IKJS-a

Socioekonomska tranzicija Zapadne Makedonije[11]				
Regija za pravednu tranziciju	**Rok za podnošenje**	**Opis projekta**	**Proračun**	**Trajanje projekta**
Zapadna Makedonija (EL)	19. travnja 2023.	Riječ je o okvirnom zajmu koji koordinira regija Zapadna Makedonija. Obuhvaća 15 projekata u šest općina (Argos Orestikou, Kozani, Kastoria, Florina, Eordaia i Grevena) koji se odnose na sljedeća područja: ▪ energetsku učinkovitost – 8 ▪ cestovnu infrastrukturu – 1 ▪ zdravstvenu skrb – 2 ▪ kulturu – 1 ▪ turizam – 1 **Očekivane uštede emisija:** 8650 metričkih tona CO_2 godišnje **Očekivana energetska učinkovitost:** Energetski certifikat razreda A; ušteda energije 60 – 97 % **Očekivani broj novih radnih mjesta:** 200 radnih mjesta.	**Ukupni troškovi:** 81 milijun EUR (100 %) **Zajam EIB-a:** 59 milijuna EUR (72 %) **Bespovratna sredstva IKJS-a:** 15 milijuna EUR (18 %) **Vlastito financiranje:** 8 milijuna (10 %)	**Potpisivanje sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava: 23. listopada 2023.** **Datum početka: 1. studenog 2023.** **Trajanje: 36 mjeseci**
Infrastruktura za održivu mobilnost s niskom razinom emisija i kvalitetne usluge (SMILES)[12]				
Regija za pravednu tranziciju	**Rok za podnošenje**	**Opis projekta**	**Proračun**	**Trajanje projekta**
Regija Pays de la Loire (FR)	20. rujna 2023.	Projekt se sastoji od održive prometne infrastrukture u Nantesu: ▪ nadogradnje i obnove triju tramvajskih linija ▪ obnove voznog parka tramvaja (46 novih vozila) ▪ izgradnje tehničkog i operativnog centra i multimodalnog transportnog čvorišta ▪ uređenja 38 km biciklističkih staza. Rezultati projekta poboljšat će performanse i kvalitetu tramvajske mreže, doprinijeti razvoju intermodalnosti, diversificirati ponudu javnog prijevoza i smanjiti zagušenost cestovnog prometa. **Očekivane uštede emisija:** 21 000 metričkih tona CO_2 godišnje **Očekivani broj novih radnih mjesta:** 106 radnih mjesta **Očekivani broj osoba koje će obuhvatiti projekt**: 672 420.	**Ukupni troškovi:** 388 milijuna EUR (100 %) **Zajam EIB-a:** 200 milijuna EUR (52 %) **Bespovratna sredstva IKJS-a:** 30 milijuna EUR (8 %) **Vlastito financiranje:**	**Potpisivanje sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava: 2. travnja 2024.** **Datum početka: 1. svibnja 2024.** **Trajanje: 60 mjeseci**

[11] Priopćenje za medije o socioekonomskoj tranziciji Zapadne Makedonije: Europska komisija (europa.eu), „The transition towards a greener future of Western Macedonia is the first project supported by the European Union's Public Sector Loan Facility".

[12] Priopćenje za medije o projektu SMILES: Europska komisija (europa.eu), „Green mobility in Nantes receives boost thanks to EU support".

			158 milijuna EUR (40 %)	
Održivo i cjenovno pristupačno stanovanje za novu zelenu industriju i društvo[13]				
Regija za pravednu tranziciju	**Rok za podnošenje**	**Opis projekta**	**Proračun**	**Trajanje projekta**
Västerbotten (SE)	19. travnja 2023.	Projekt će odgovoriti na sve veće stambene potrebe općine Skelleftea i poduprijeti izgradnju sedam stambenih kompleksa s oko 750 energetski učinkovitih cjenovno pristupačnih stambenih jedinica. Program stanogradnje uglavnom će biti namijenjen radnicima koji dolaze raditi u novu gigatvornicu baterija Northvolt, kao i studentima, izbjeglicama i osobama s niskim prihodima ili posebnim potrebama. **Očekivana energetska učinkovitost:** 20 % veća od standarda gradnje u Švedskoj **Očekivani broj novih radnih mjesta:** 1000 radnih mjesta **Očekivani broj osoba koje će obuhvatiti projekt**: 44 000.	**Ukupni troškovi:** 142 milijuna EUR **Zajam EIB-a:** 71 milijuna EUR (50 %) **Bespovratna sredstva IKJS-a:** 11 milijuna EUR (8 %) **Vlastito financiranje:** 60 milijuna EUR (42 %)	**Potpisivanje sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava: 5. travnja 2024.** **Datum početka: 1. siječnja 2023.** **Trajanje: 60 mjeseci**
Koncertna dvorana u Ostravi[14]				
Regija za pravednu tranziciju	**Rok za podnošenje**	**Opis projekta**	**Proračun**	**Trajanje projekta**
Moravsko-šleska regija (CZ)	20. rujna 2023.	Predmet projekta je izgradnja koncertne dvorane u Ostravi koja će imati vrhunsku akustiku i kapacitet do 1300 sjedećih mjesta. Taj projekt poduprijet će razvoj kulturne infrastrukture i doprinijeti revitalizaciji Ostrave, nekadašnjeg rudarskog grada u kojem još postoji tradicionalna proizvodnja čelika. Izgradnja novog mjesta za kulturna događanja povećat će privlačnost grada njegovim stanovnicima i posjetiteljima te olakšati socioekonomsku preobrazbu regije. **Očekivana energetska učinkovitost:** Energetski certifikat razreda B **Obnovljivi izvori energije koji će se upotrebljavati u projektu**: oko 392 fotonaponskih panela; 125 geotermalnih bušotina **Očekivani broj osoba koje će obuhvatiti projekt**: 151 200.	**Ukupni troškovi:** 116 milijuna EUR **Zajam EIB-a:** 84 milijuna EUR (73 %) **Bespovratna sredstva IKJS-a:** 21 milijun EUR (18 %) **Vlastito financiranje:** 10,5 milijuna EUR (9 %)	**Potpisivanje sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava: 16. srpnja 2024.** **Datum početka: 19. srpnja 2024.** **Trajanje: 52 mjeseca**

[13] Europska komisija (europa.eu), „Sustainable and affordable housing to support green growth in Sweden”

[14] Europska komisija (europa.eu), „The construction of the Ostrava Concert Hall in Czechia receives European support worth EUR 105 million”

2.3. Prijedlozi potencijalnih projekata

Na temelju razmjena informacija s EIB-om i drugim dionicima IKJS-a, u pripremi su projektni prijedlozi u šest država članica koji bi se mogli podnijeti do sljedećih rokova poziva na podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a. Ti prijedlozi potencijalnih projekata odnose se na sektore obnovljive energije, energetske učinkovitosti, infrastrukture javnog zdravstva i druge sektore koji su u skladu s odobrenim teritorijalnim planovima za pravednu tranziciju. Komisija procjenjuje da bi za njihovo financiranje bila potrebna bespovratna sredstva u iznosu od više od 100 milijuna EUR.

Osim toga, potražnja za potporom u okviru Instrumenta vidljiva je u državama članicama koje su već iskoristile svoja nacionalna dodijeljena sredstva. Prijedlozi iz tih država članica mogu se podnijeti nakon objave drugog poziva na podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a (tj. nakon 31. prosinca 2025.).

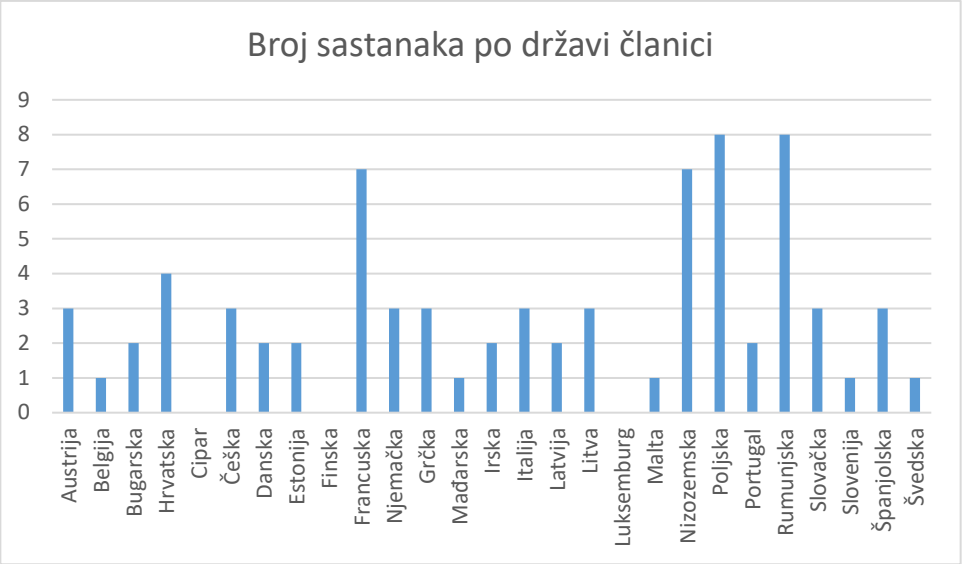
3. KOMUNIKACIJSKE AKTIVNOSTI

Komisija uz potporu CINEA-e i EIB-a nastavlja informirati javnost o Instrumentu. Zajedničkim mjerama Komisije, EIB-a i CINEA-e od 1. rujna 2023. do 30. srpnja 2024. postignuto je sljedeće:

- održano je 20 sastanaka s javnim tijelima na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini,
- održana su tri sastanka s nacionalnim razvojnim bankama i institucijama,
- održana su četiri sastanka s unutarnjim (Radna skupina za strukturne mjere i najudaljenije regije) i vanjskim dionicima (ETUC, Bankwatch),
- predstavljanje IKJS-a na sedam tematskih događanja (prezentacije, sesije pitanja i odgovora, namjenski infopultovi). Među ostalim, u okviru Europskog tjedna regija i gradova (10. listopada 2023.), događanja u organizaciji češkog predsjedništva Višegradske skupine „Od rudarskih regija do budućnosti u pravednoj tranziciji” u Usti nad Labem (11. listopada 2023.), Investicijskog foruma Sporazuma gradonačelnika (25. listopada 2023.), Ecomonda (7. – 10. studenog 2023.), kutka za pauzu pod pokroviteljstvom IKJS-a na konferenciji Platforme za pravednu tranziciju (16. – 17. travnja 2024.), Zelenog tjedna EU-a (29. – 30. svibnja 2024.) i Europskog tjedna održive energije (11. – 13. lipnja 2024.),
- održani su uvodni sastanak za grčki projekt u Zapadnoj Makedoniji u Grčkoj (5. – 7. ožujka 2024.), svečanost potpisivanja sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava za švedski projekt u Bruxellesu (10. travnja 2024.) i svečanost pri početku gradnje koncertne dvorane u Ostravi u Češkoj (19. srpnja 2024.),
- objavljeno je 82 objave, priopćenja za medije i drugih članaka u raznim tematskim biltenima, na internetskim stranicama i društvenim mrežama,
- objavljivanje promotivnih materijala IKJS-a[15] i videozapisa s uputama[16],
- objavljeno je 76 najčešćih pitanja na Portalu EU-a za financiranje i natječaje.

[15] Instrument za kreditiranje u javnom sektoru u okviru mehanizma za pravednu tranziciju (youtube.com)
[16] https://youtu.be/_bgPXkIKU04

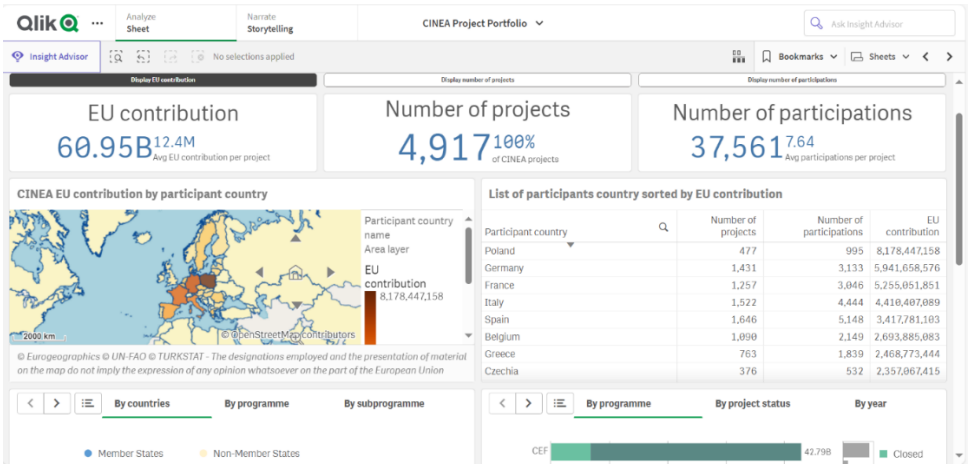
Slika 2. Događaji po državama članicama

Kontaktirane su sve države članice i omogućeno je njihovo sudjelovanje na informativnom sastanku o IKJS-u[17]. Od početka provedbe IKJS-a organizirano je ukupno 110 sastanaka, od čega 66 s državama članicama i 36 s unutarnjim i vanjskim dionicima. Instrument je predstavljen na 28 tematskih događanja, a 161 članak i objava na društvenim mrežama, uključujući priopćenja za medije, objavljeni su u raznim tematskim biltenima te na internetskim stranicama i društvenim mrežama. Osim toga, objavljene su dvije brošure i četiri videozapisa.

Osim toga, CINEA na internetu objavljuje javni preglednik koji prikazuje sve programe kojima ona upravlja, uključujući IKJS[18]. Taj preglednik sadržava ažurirane informacije o projektima koji se podupiru u okviru svakog programa, povezanost među njima te omogućuje izvlačenje podataka za moguću ponovnu uporabu.

Slika 3. CINEA-in javni preglednik na internetu s prikazom projekata IKJS-a

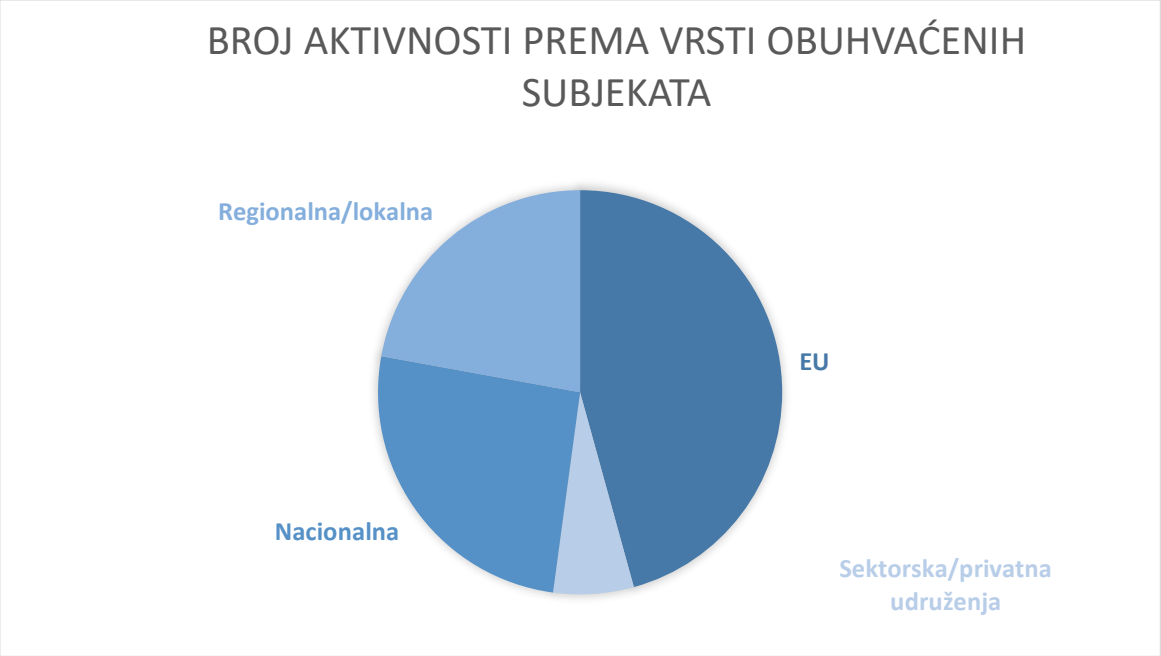
Osim toga, s obzirom na to da je Instrument dostupan tijelima privatnog prava kojima je povjerena zadaća pružanja javnih usluga, Komisija se obratila raznim sektorskim organizacijama, među ostalim onima koje predstavljaju subjekte iz područja kulture, centraliziranog grijanja i hlađenja, operatora distribucijskih sustava, zdravstva, obrazovanja, željeznice, socijalne infrastrukture i

[17] Predstavnici Cipra, Finske i Luksemburga nisu izrazili interes za organizaciju posebnog sastanka.

[18] CINEA-in portfelj projekata – Dobrodošli | Podatkovna tablica – Qlik Sense (europa.eu)

gospodarenja otpadom. Organizirano je ukupno devet sastanaka s organizacijama kao što su E.DSO, Platforma za cjeloživotno učenje, Euroheat&Power, Municipal Waste Europe, CER i EIM te s članovima organizacije Housing Europe.

Slika 4. Vrste subjekata s kojima je uspostavljen kontakt

4. OSTVARENI NAPREDAK I DALJNJI KORACI

4.1. Izazovi

Dvije godine nakon objave prvog poziva na podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a primijećena je slaba iskorištenost jer se njegov početak vremenski podudarao s programiranjem drugih fondova (tj. Fonda za pravednu tranziciju, Europskog fonda za regionalni razvoj[19], Kohezijskog fonda[20] ili Mehanizma za oporavak i otpornost[21]) koji su nudili financiranje za slične projekte pod privlačnijim uvjetima (veći udio financiranja bespovratnim sredstvima u ukupnom proračunu projekata). Osim toga, primijećeno je da bi se provedba IKJS-a mogla znatno razlikovati među državama članicama na temelju parametara kao što su količina dostupnih alternativnih izvora financiranja na nacionalnoj razini, dostupnost razrađenih projekata, različite razine strategija za pravednu tranziciju i različit pristup dužničkim instrumentima.

Većina ograničenja koja se javljaju u provedbi Instrumenta i koja su detaljno opisana u drugom godišnjem izvješću o provedbi[22] i dalje su prisutna. To posebno vrijedi za države članice s najvišim iznosima nacionalnih sredstava (Njemačka, Poljska, Rumunjska) koje nisu prijavile nijedan ili gotovo nijedan projekt. Posebni čimbenici za koje je utvrđeno da uzrokuju sporo prihvaćanje u tim državama članicama uključuju sljedeće:

- nacionalna dodijeljena sredstva iz IKJS-a u skladu su s Uredbom o FPT-u. Zbog toga su države članice s najviše dodijeljenih sredstava iste za oba instrumenta. Njihov je prioritet stoga trošenje sredstava dostupnih u okviru FPT-a s obzirom na to da je vrijeme za apsorpciju njegovih sredstava ograničeno[23]. Osim toga, FPT omogućuje veći udio bespovratnih sredstava u ukupnim proračunima projekata (Njemačka, Poljska, Rumunjska),

- neke države članice obično su i najveći korisnici sredstava iz drugih fondova, stoga je njihov kapacitet za provedbu dodatnih sredstava ograničen (Poljska, Rumunjska),

- na raspolaganju je privlačnije i dostupnije financiranje iz nacionalnih izvora (Njemačka),

- zbog razine duga malih korisnika otežana je upotreba dužničkih instrumenata (Poljska) ili nacionalni propisi o javnom zaduživanju sprečavaju prihvatljive korisnike da se zadužuju.

Detaljnija analiza i ocjena izazova koji su se pojavili u provedbi Instrumenta bit će uključene u evaluaciju IKJS-a u sredini razdoblja koja se treba provesti do lipnja 2025. (vidjeti odjeljak 4.4.).

Kako je objašnjeno u odjeljku 1.1., IKJS je bio uključen u reviziju VFO-a za razdoblje 2021. – 2027., zbog čega je smanjen proračun na raspolaganju u okviru Instrumenta. Nacionalni udjeli u okviru IKJS-a izračunavaju se razmjerno njegovu ukupnom proračunu koji je na raspolaganju za

19 Europski fond za regionalni razvoj (EFRR) (europa.eu)
20 Kohezijski fond (europa.eu)
21 Mehanizam za oporavak i otpornost (europa.eu)
22 Vidjeti više u odjeljku 4.1. drugog izvješća o provedbi IKJS-a.
23 Proračun FPT-a sastoji se od sredstava iz VFO-a i Europskog instrumenta za oporavak te instrumenta „NextGenerationEU" (NGEU). U okviru donesenih programa FPT-a, sredstva iz NGEU-a namijenjena su samo za proračunske obveze za 2022. i 2023., a sredstva iz VFO-a raspoređena su od 2021. do 2027. Zbog toga je 70 % proračuna FPT-a koncentrirano na prve dvije godišnje tranše. Komisija će osloboditi sredstva koja nisu iskorištena za pretfinanciranje ili za koje nije podnesen zahtjev za plaćanje do 31. prosinca treće kalendarske godine nakon godine preuzimanja proračunske obveze, prema takozvanom pravilu „N+3"; više informacija o FPT-u: Inforegio – Fond za pravednu tranziciju (europa.eu).

bespovratna sredstva te se stoga također revidiraju naniže. Zbog revizije se ubrzala upotreba nekih nacionalnih udjela u kojima se povećala potražnja za IKJS-om (Francuska, Švedska). U prosjeku je za projekte odabrane za potporu IKJS-u zatraženo 9 milijuna EUR bespovratnih sredstava. Ekstrapolacijom bi se smanjenjem od 150 milijuna EUR iz proračuna IKJS-a broj projekata koje bi IKJS mogao poduprijeti smanjio za 16 ili 17.

4.2. Prednosti

Usprkos tim izazovima, postoji znatan interes za IKJS. To se posebno odnosi na Francusku, u kojoj je IKJS pridonio pokrivanju potreba za financiranjem koje nisu bile podržane drugim EU-ovim programima financiranja. Osim toga, velik broj prijedloga podnesen je iz Češke, a očekuje ih se još. Mogući razlozi za znatnu iskorištenost u Češkoj jesu mogućnost financiranja manjih ulaganja posredovanim financiranjem na temelju sporazuma koji su potpisali EIB i Češka narodna razvojna banka, dostupnost tehničke pomoći za promicanje Instrumenta te opća spremnost zemlje za apsorpciju sredstava iz Mehanizma za pravednu tranziciju. Dodatne projekte podnijeli su podnositelji zahtjeva iz Grčke, Nizozemske, Irske, Poljske i Švedske, a očekuje ih se još prije završetka trenutačnog poziva na podnošenje prijedloga u 2025.

Kad je riječ o drugom pozivu na podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a koji će biti objavljen 2026., očekuje se da će prihvaćanje IKJS-a nastaviti rasti jer će drugi izvori financiranja koji nude bolje uvjete biti programirani ili iscrpljeni, a prepoznatljivost instrumenta se povećava. Konkretno, za programe EU-a koji primaju potporu iz instrumenta NextGenerationEU vrijede posebna vremenska ograničenja. Osim toga, drugi poziv na podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a više neće biti ograničen nacionalnim udjelima, stoga i. države članice koje su iscrpile svoje nacionalne udjele ili se očekuje da će ih iscrpiti do kraja 2025. mogu ga nastaviti upotrebljavati, s više vremena za planiranje u odnosu na razdoblje kada je instrument pokrenut, ii. države članice s najnižim nacionalnim udjelima sada će imati dodatan poticaj da ga iskoriste jer zatražena bespovratna sredstva neće više biti ograničena na iznos utvrđen u okviru nacionalnih udjela. Time će se omogućiti da IKJS bolje služi regijama koje imaju najveću potražnju i razrađene projekte.

Nadalje, dvije godine od objave poziva na podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a, potvrdilo se da je komponenta bespovratnih sredstava IKJS-a jasan poticaj subjektima javnog sektora da za potporu javnim ulaganjima u regijama koje prolaze kroz klimatsku tranziciju koriste zajmove EIB-a. Instrument nudi privlačne uvjete kreditiranja u odnosu na instrumente koji su obično dostupni na tržištu. To je posebno važno za prevladavanje gospodarskih ograničenja koja su posljedica gospodarske krize uzrokovane bolešću COVID-19 i aktualnih gospodarskih posljedica agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine.

4.3. Mjere koje je Komisija poduzela za svladavanje izazova

Primijećen je pozitivan trend informiranosti potencijalnih korisnika o IKJS-u. To je ponajprije vidljivo iz prihvaćanja Instrumenta i njegova portfelja projekata u razvoju, ali i iz sve većeg broja nositelja projekata koji se obraćaju Komisiji s konkretnim pitanjima o IKJS-u. Kako bi podržala taj trend Komisija je izradila dodatne informativne materijale i nastavila svoju informativnu komunikacijsku kampanju.

Osim toga, Komisija i EIB revizijom postojećih pravila zajednički nastoje manjim korisnicima i projektima olakšati pristup IKJS-u te omogućiti više posredničkih zajmova od nacionalnih razvojnih banaka i institucija. Prvo, Komisija i EIB dogovorili su smanjenje najmanjeg iznosa posredovanog zajma s 3 milijuna EUR na 1 milijun EUR od rujna 2023.[24]. Drugo, očekuje se ukidanje ograničenja uključenog u administrativni sporazum povezanog sa sudjelovanjem nacionalnih razvojnih banaka

[24] Vidjeti izmjenu poziva na podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a uvedenu 25. rujna 2023.

ili institucija u provedbi IKJS-a kao financijskih posrednika EIB-a[25]. Zahvaljujući tomu prvi projekti povezani s posredovanim zajmovima podneseni su na poziv na podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a, uz sudjelovanje Češke narodne razvojne banke.

4.4. Pripremni rad za evaluaciju IKJS-a u sredini razdoblja

U skladu s člankom 17. Uredbe o IKJS-u Europska komisija mora do 30. lipnja 2025. provesti međuevaluaciju kako bi ocijenila provedbu Instrumenta i njegov kapacitet za ostvarenje ciljeva utvrđenih u članku 3. Uredbe o IKJS-u.

Svrha je evaluacije izvući pouke koje bi se mogle iskoristiti za poboljšanje uspješnosti IKJS-a u preostalom razdoblju njegove provedbe. Evaluacija će obuhvatiti komponentu bespovratnih sredstava Instrumenta od datuma kad je Uredba o IKJS-u stupila na snagu u 2021. u 27 država članica do najnovijih dostupnih informacija.

S obzirom na pripremu radnog dokumenta službi Komisije o međuevaluaciji provest će se sljedeći koraci koji će poslužiti kao osnova:

i. ocjena IKJS-a koju će interno provesti Komisija;

ii. studija za prikupljanje dokaza usmjerena na provedbu, tehničku pomoć, usklađenost, sinergije s drugim instrumentima financiranja EU-a i nacionalnim instrumentima financiranja, dodanu vrijednost EU-a i druge teme.

Postupak ocjene započeo je početkom 2024. i nastavit će se u razdoblju pripreme za evaluaciju. Komisija je u travnju 2024. potpisala ugovor s društvima T33 srl i Prognos AG koja će izraditi studiju.

5. TEHNIČKA POMOĆ

Savjetodavne usluge EIB-a dostupne su u okviru savjetodavnog centra InvestEU za pripremu, razvoj i provedbu prihvatljivih projekata[26]. Do kraja srpnja 2024. savjetodavna pomoć za potporu IKJS-u pružena je u Bugarskoj, Cipru, Grčkoj, Francuskoj, Rumunjskoj, Španjolskoj i Švedskoj[27].

Usluge potpore su procijenjene i prilagođene posebnim potrebama pojedinačnih nositelja projekata i obuhvaćale su opće smjernice za utvrđivanje prikladnih projekata, početnu potporu u pripremi programa ulaganja, savjetovanje o razvoju projekata i potporu pri podnošenju zahtjeva za bespovratna sredstva IKJS-a. Osim toga, EIB provodi različite aktivnostima za utvrđivanje i podupiranje projekata koji bi mogli imati koristi od financiranja u okviru IKJS-a.

Na temelju tih početnih iskustava i radi pomoći u razvoju potražnje za potporom u okviru IKJS-a u budućnosti (vidjeti odjeljak 4.1.), EIB predviđa nastavak savjetodavnih aktivnosti u pet područja rada:

i. **izravno savjetovanje** pojedinačnih nositelja, zajmoprimaca samostalnih investicijskih zajmova, u okviru širokog spektra savjetodavnih usluga u fazama pripreme i provedbe, uključujući pomoć pri podnošenju zahtjeva za bespovratna sredstva,

[25] Komisija i EIB pripremaju izmjenu administrativnog sporazuma između dviju strana.

[26] Vidjeti više pojedinosti u odjeljku 2.1.4 prvog izvješća o provedbi IKJS-a i odjeljku 2.2 drugog izvješća o provedbi IKJS-a.

[27] Neke od savjetodavnih aktivnosti u Cipru, Grčkoj i Francuskoj pokrenute su prije uspostave IKJS-a i zbog toga su bile financirane iz drugih izvora, kao što su Europski savjetodavni centar za ulaganja (Grčka) i sastavnica za održivu infrastrukturu savjetodavnog centra InvestEU (Cipar i Francuska).

ii. **potpora izgradnji kapaciteta** za nebankarske institucije, koje obično djeluju kao poveznice manjih projekata, za jačanje administrativnih i operativnih kapaciteta za učinkovitu provjeru, odabir, određivanje prioriteta, praćenje ili drugu koordinaciju brojnih potprojekata,

iii. **„neizravna" savjetodavna potpora** krajnjim korisnicima posredovanih ili okvirnih zajmova koja se pruža u okviru standardiziranih paketa potpore kako bi se poboljšala pouzdanost prijedloga i usklađenost s primjenjivim politikama kreditiranja,

iv. **savjetovanje o razvoju tržišta** na razini država članica radi utvrđivanja potencijalne potražnje za potporom u okviru IKJS-a i utvrđivanja jesu li dostupni financijski proizvodi u okviru IKJS-a prikladni,

v. **provjera, utvrđivanje opsega i širenje informacija** za promicanje upotrebe Instrumenta, utvrđivanje i davanje prioriteta odgovarajućim projektima te pružanje općih smjernica o zahtjevima za bespovratna sredstva u okviru IKJS-a.

Pored usluga koje EIB nudi preko savjetodavnog centra InvestEU, Komisija je na zahtjev Češke, Grčke i Slovačke osigurala savjetodavne usluge u cilju informiranja javnosti o Instrumentu te utvrđivanja i izrade projektnih prijedloga. Komisija pruža tehničku pomoć Češkoj, a potpora Slovačkoj pruža se u okviru Instrumenta za tehničku potporu (TSI)[28]. U okviru oba ugovora pružaju se brojne usluge, među ostalim informiranje javnosti, mobilizacija potencijalnih korisnika u regijama obuhvaćenima teritorijalnim planom za pravednu tranziciju te pregled projektnih ideja.

Grčka u okviru TSI-ja prima širu potporu za provedbu svih triju stupova mehanizma za pravednu tranziciju. Osim toga, Grčka je zatražila potporu dostupnu u okviru instrumenta JTP Groundwork[29] za utvrđivanje projekata i naknadnu pripremu prijedloga projekata za koje će se podnijeti zahtjev za financiranje iz IKJS-a u regiji Peloponez.

Komisija i EIB sudjeluju u praćenju provedbe savjetodavnih zadataka kako bi se osigurala njihova komplementarnost s drugim savjetodavnim aktivnostima u državama članicama korisnicama.

6. SLJEDEĆI KORACI

Komisija će u koordinaciji s CINEA-om i EIB-om i dalje informirati javnost o Instrumentu kako bi osigurala da potencijalni podnositelji zahtjeva razumiju njezinu ponudu i da se mogu prijaviti za potporu. Osobito, detaljnije informacije o projektima koji primaju potporu iz IKJS-a bit će dostupne na javnom pregledniku CINEA-e[30].

EIB će u okviru nadležnosti za savjetodavni centar InvestEU nastaviti provoditi IKJS tako što će utvrđivati i pregledavati potencijalne projekte, pružati savjetodavnu potporu nositeljima projekata i relevantnim tijelima te održavati posebne sastanke i događanja na razini EU-a, nacionalnoj i regionalnoj razini. Države članice mogu nastaviti primati potporu za provedbu IKJS-a i preko Instrumenta za tehničku potporu.

Drugi poziv na podnošenje prijedloga bit će objavljen 2026., u skladu s Uredbom o IKJS-u.

Naposljetku, Komisija će dovršiti evaluaciju IKJS-a u sredini razdoblja koja će se Vijeću i Europskom parlamentu poslati do 30. lipnja 2025.

28 Instrument za tehničku potporu (TSI) (europa.eu)
29 Inforegio – Fond za pravednu tranziciju (europa.eu)
30 Qlik Sense (europa.eu)

7. ZAKLJUČCI

Instrument za kreditiranje u javnom sektoru nastoji osigurati da se tranzicija na klimatski neutralno gospodarstvo odvija na pravedan i društveno održiv način jer javni sektor ima presudnu ulogu u uklanjanju tržišnih nedostataka.

S obzirom na velik broj sektora koje može podupirati, kao što su energetska učinkovitost, socijalno i cjenovno pristupačno stanovanje i održiva mobilnost, i na iznos sredstava na raspolaganju, Instrument je važan za postizanje klimatskih ciljeva Unije za 2030. i cilja klimatske neutralnosti u Uniji do 2050. i istodobno osigurava da nitko i nijedna regija ne budu zapostavljeni.

Prošle su dvije godine od objave prvog poziva na podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a i broj podnesenih prihvatljivih projektnih prijedloga sve je veći, a još je potencijalnih projekata u pripremi. Međuevaluacijom IKJS-a, koja bi trebala biti dovršena do 30. lipnja 2025., prikupit će se podaci koji će omogućiti donošenje daljnjih zaključaka o stanju provedbe Instrumenta.

Do 30. srpnja 2024. odbor za evaluaciju IKJS-a odabrao je prijedloge projekata za koje procijenjeni iznos bespovratnih sredstava iznosi oko 148 milijuna EUR, a procijenjeni iznos zajma koji nudi EIB iznosi oko 863 milijuna EUR. Potpisana su četiri sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava i provedba povezanih projekata je počela.